

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Streszczenie w języku nietechnicznym raportu końcowego z realizacji pracy badawczej

Dojazdy uczniów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich

Praca realizowana w ramach projektu „Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014 - 2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku”

Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS

Jachranka 81 k/Warszawy, 05-140 Serock
jachranka@stat.gov.pl
cbies.stat.gov.pl

Warszawa 2018

Cel i zakres pracy

Ustalenia wynikające z literatury przedmiotu wskazują na znaczącą wagę miast wojewódzkich w strukturze przepływów ludności związanych z nauką (podobnie, jak w przypadku dojazdów do pracy). Ośrodki wojewódzkie przyciągają dzieci i młodzież do placówek edukacyjnych ze względu na dużą liczbę szkół oraz atrakcyjną i wszechstronną ofertę edukacyjną.

Aby zapewnić możliwie najlepszą dostępność do usług edukacyjnych niezbędne jest posiadanie informacji o natężeniu i kierunkach przepływów związanych z tym typem usług publicznych (edukacja). Warto podkreślić, że zapotrzebowanie na takie informacje zgłaszane było ze strony samorządów lokalnych. Ze względu na brak takich danych w statystyce publicznej, organy samorządowe wielokrotnie zlecały badania w ramach ekspertyz, które poświęcone były temu wycinkowi życia społeczno-gospodarczego. Dojazdy uczniów do szkół określają istniejące powiązania przestrzenne, stąd stanowią jeden z głównych mierników w delimitacji przestrzeni, w tym obszarów funkcjonalnych, co zostało wskazane w krajowych dokumentach strategicznych. Stąd pomysł na pracę badawczą, której efektem miało być uzyskanie informacji o migracjach wahadłowych uczniów szkół związanych z pobieraniem nauki na podstawie danych zawartych w źródłach administracyjnych. Uzyskane w pracy badawczej wyniki opisują natężenie i kierunki przepływów uczniów związane z nauką. Analizą objęto miasta wojewódzkie (18 miast, wraz Toruniem i Zieloną Górą).

Metodyka badania

Badaniem objęto uczniów szkół rozpatrywanych pod kątem ich miejsca zamieszkania i miejsca pobierania nauki w roku szkolnym 2017/2018. Dane ujęto w przekroju gminnym, tj. według gminy zamieszkania ucznia i gminy miejsca pobierania przez niego nauki. W klasyfikacji szkół uwzględniono podział na szkoły dla dzieci i młodzieży (podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne) oraz szkoły dla dorosłych. Zakres terytorialny obejmował miasta wojewódzkie (miasta stanowiące siedzibę wojewody i sejmiku województwa).

Na potrzeby badania wykorzystano dane przekazane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, a pochodzące z informacji gromadzonych w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) według stanu w czerwcu 2018 r.

W badaniu wykorzystano dwa zbiory danych:

- Baza Systemu Informacji Oświatowej za rok szkolny 2017/2018 (Baza SIO 2018) – stan w czerwcu 2018 roku: 6,3 mln rekordów i 70 zmiennych;
- Baza Systemu Informacji Oświatowej za rok szkolny 2016/2017 (Baza SIO 2017) – stan w marcu 2017 roku: 4,4 mln rekordów i 68 zmiennych.

Podstawowym źródłem danych wykorzystanym w pracy badawczej była Baza SIO 2018, którą poddano analizie, a wnioski z niej wynikające można sformułować w następujący sposób:

- w jednostkowej Bazie SIO 2018 stosowany jest unikatowy identyfikator ucznia,
- udostępnione dane były najbardziej aktualnymi informacjami możliwymi do pozyskania z SIO – dotyczyły stanu w czerwcu 2018 r.,
- w zakresie zdefiniowanym przez podmiot badania dane z Bazy SIO nadają się do wykorzystania w badaniu dojazdów uczniów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich,
- stosowane są identyfikatory jednostek podziału administracyjnego oraz identyfikatory miejscowości,
- w zmiennych przechowujących miejsce zamieszkania ucznia, w tym kod TERYT, występują braki danych.

W celu poprawy kompletności zmiennych charakteryzujących miejsce zamieszkania ucznia wykorzystano pomocniczo Bazę SIO 2017.

Baza SIO 2018 posłużyła jako podstawowe źródło danych dla przeprowadzenia wszystkich niezbędnych działań (wybór zmiennych niezbędnych do przeprowadzenia badania, deduplikację zbioru, itp.) umożliwiających wyprowadzenie ogólnej liczby uczniów w podziale na ustalone typy szkół. Z przygo-

utowanej wynikowej bazy danych wygenerowano zbiorowość uczniów miast wojewódzkich. Z tej populacji wyodrębniono zbiorowość uczniów przyjeżdżających do miast wojewódzkich. **Zbiorowość tę tworzą uczniowie mieszkający w gminie innej niż ta, w której znajdowała się szkoła, do której uczęszczali.**

Wyniki pracy

Szczegółowe wyniki badania „Dojazdy uczniów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich” przedstawiono w **macierzy przepływów** zawierającej informację o gminie zamieszkania ucznia oraz o gminie, do której przyjeżdżał w celu pobierania nauki. W ten sposób zapewniono osiągnięcie celu pracy badawczej, którym było określenie skali i kierunków dojazdów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich na podstawie źródeł administracyjnych. Analizę wyników zrealizowanego badania zawarto także w raporcie końcowym z pracy badawczej w działach *Synteza* i *Wyniki badania* dla poszczególnych miast wojewódzkich. Z informacji w nich zawartych wynika, że w 2018 r. do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich z innych gmin w kraju przyjeżdżało 164,2 tys. osób.

Liczbę uczniów przyjeżdżających do szkół w poszczególnych miastach wojewódzkich przedstawia poniższa tablica.

Tablica 1. Przyjeżdżający do szkół w miastach wojewódzkich w 2018 r.

Miasto wojewódzkie	Przyjeżdżający do szkół			
	dla dzieci i młodzieży			dla dorosłych
	podstawowych	gimnazjalnych	ponadgimnazjalnych	
OGÓŁEM	26 959	10 585	103 164	23 521
Warszawa	3 996	1 600	16 682	2 674
Białystok	1 495	632	5 902	2 077
Bydgoszcz	945	434	4 867	729
Gdańsk	1 100	451	3 851	817
Gorzów Wlkp.	534	198	1 820	282
Katowice	785	162	2 923	1 349
Kielce	1 047	355	6 739	1 192
Kraków	2 859	1 160	9 877	2 153
Lublin	2 318	615	8 054	1 722
Łódź	1 586	595	4 656	1 535
Olsztyn	1 168	367	3 266	388
Opole	660	203	4 141	1 275
Poznań	3 031	895	6 269	1 472
Rzeszów	1 120	724	8 137	1 279
Szczecin	1 129	656	3 751	1 155
Toruń	881	326	4 273	558
Wrocław	1 774	951	5 349	1 934
Zielona Góra	531	261	2 607	930

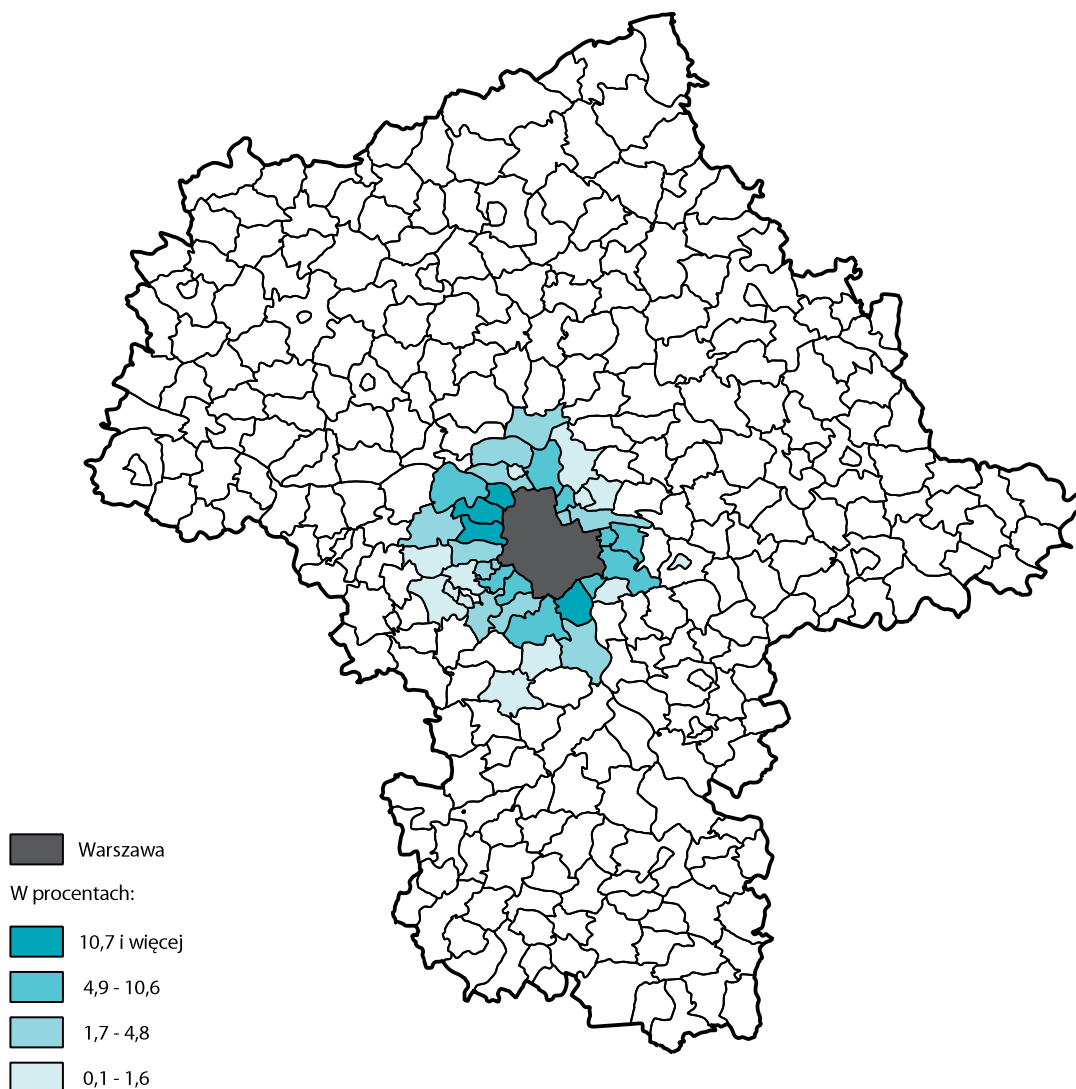
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MEN

Uszczegółowieniem przedstawionej w *Syntezie* ogólnej charakterystyki dojazdów do szkół mających siedzibę w miastach wojewódzkich jest analiza tych migracji wahadłowych do każdego miasta wojewódzkiego zamieszczona w części *Wyniki badania dla poszczególnych miast wojewódzkich*. W tym fragmencie raportu przedstawiono główne kierunki przepływów uczniów do każdego z miast wojewódzkich. W celu stworzenia optymalnych warunków porównawczych zachowano jednolitą formę prezentacji danych w formie tablic i kartogramów.

Poniżej zaprezentowano kartogramy obrazujące wyniki badania dla stolicy kraju – Warszawy.

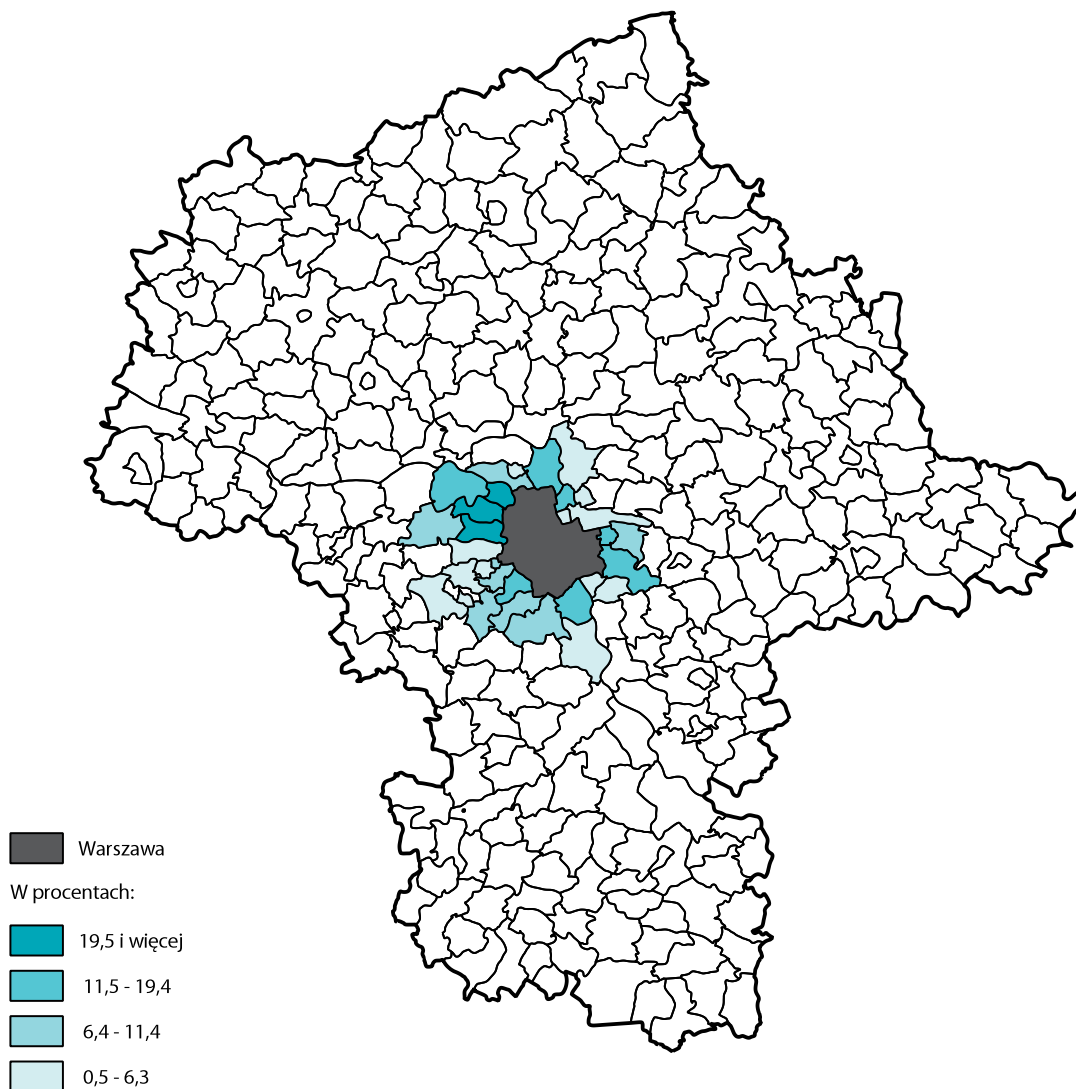
Mapa 1. **Udział przyjeżdżających do szkół podstawowych w Warszawie w liczbie ludności w wieku 7-13 lat w gminie zamieszkania (w skali województwa mazowieckiego) w 2018 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MEN

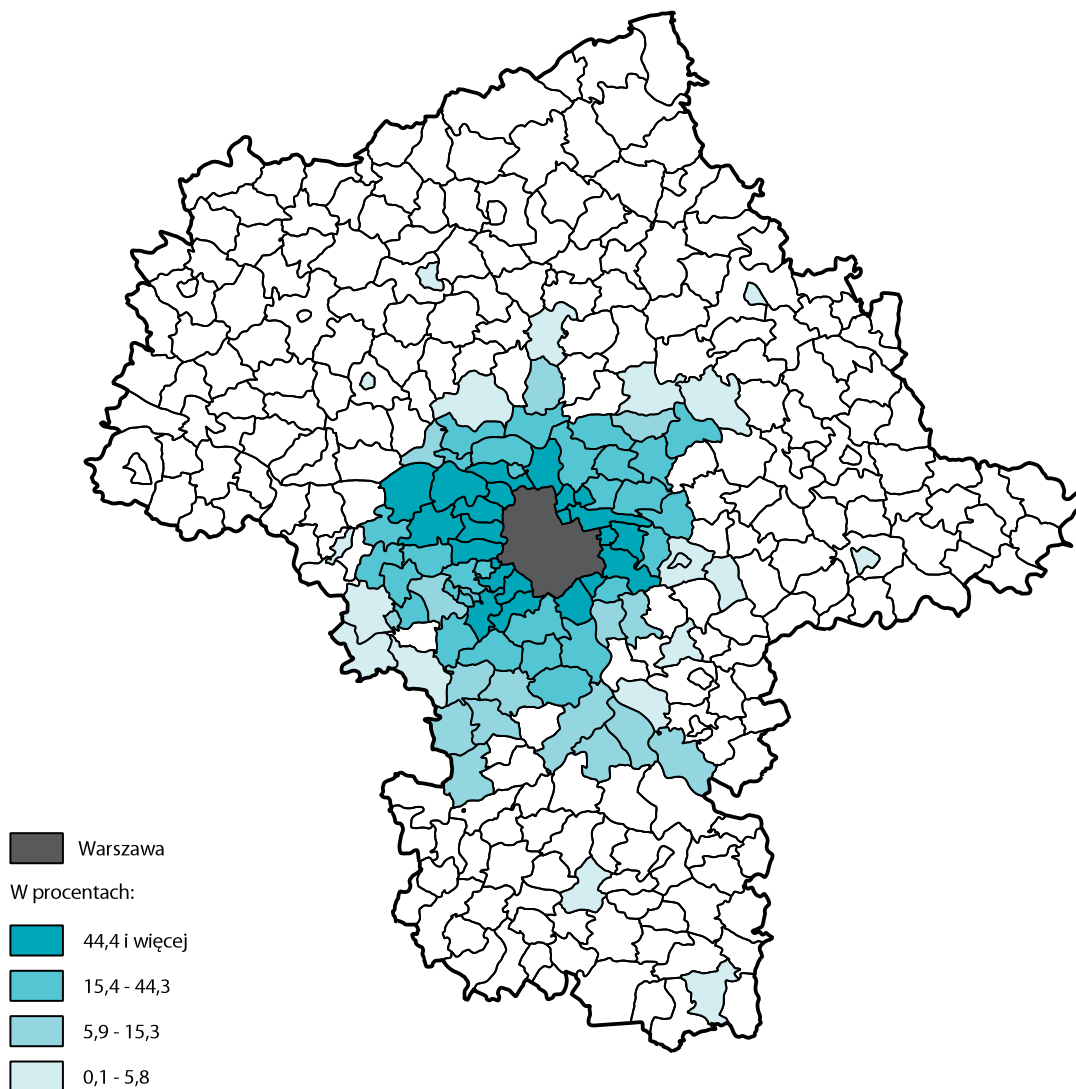
Mapa 2. Udział przyjeżdżających do gimnazjów w Warszawie w liczbie ludności w wieku 14-15 lat w gminie zamieszkania (w skali województwa mazowieckiego) w 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MEN

Mapa 3. Udział przyjeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych w Warszawie w liczbie ludności w wieku 16-18 lat w gminie zamieszkania (w skali województwa mazowieckiego) w 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MEN

W pracy zawarto także rekomendacje dotyczące kierunków i uwarunkowań dalszych prac zorientowanych na udoskonalenie metodologii badania poprzez pozyskanie dodatkowych zmiennych z SIO, następnie wykorzystania tego źródła danych i zaproponowanej metodologii badania do produkcji wyników danych statystycznych w ramach Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej.